

Langs Åsvei'n «fær i ti'n» Roar Aarnes

«Oppi Åsom», Lillemo Søndre, Gnr 155 br. 2

Dette var opprinnelig en husmannsplass under Mona Gnr. 155 br. 1, og folk som bodde der skrev seg Lillemoaas, men plassen ble i daglig tale omtalt som «oppi Åsom».

Den 25. august i 1845 fikk nest eldste sønnen i Nigarda Sorte, Gnr. 152 br. 3, - Nils Sivertsen, skjøte på Larsplassen og denne gården. I oktober samme året gifter han seg med Anne Larsdatter Røddesnes. Hun var datter til "Stor-Lars" Røddesnes, og bror til den råsterke Petter Larsen Værnesmo ("Halt-Petter Hæsja") som i følge historien løftet 18 våger (324 kg), da han arbeidet i jernverket i Mostadmarka. Nils hadde allerede begynt å sette opp ny stue i Åsom, men denne ble ikke klar før året etter, og i mellomtiden bodde familien på «Røssnæsset». Første sønnen ble født mens de bodde der, og etter at de flyttet «oppi Åsom», fikk de 7 barn til:

- Sivert Nilsen Moxnes 1845 - 1924
- Lars Nilsen Lillemo 1848 – 1927 (Åsan)
- Randi Nilsdatter 1851 – 1909, gift med Johan Iversen Lånkemo
- Petter Olaus Nilsen Sorte 1854 – 1922 gift med Randi Sorte (Nigala)
- Karen Nilsdatter (1857 – 1940) gift med Petter Thomassen Lilleeidum (Marken)
- Ingeboranna Nilsdatter 1859 – 1910 gift med Gunnar Olsen (Dybvad) Granås (Mor til Anna Granås i Øver-Eidum)
- Anna Nilsdatter (1863 -) gift med kjøpmann Lorents Larsen Kvittum, Nustadbakken Meråker
- Nils Nilsen (1867 – 1867)

Anna Larsdatter dør i barselsseng i 1867, - dagen etter at hun fødte Nils. Det nyfødte barnet dør dagen etter at mora ble begravet. Nils Sivertsen Lillemo blir da enkemann, 47 år gammel med små barn helt ned i 4-års alderen. Nils Sivertsen gifter seg ikke opp igjen, men driver gården til han dør i 1884.

Nest eldste sønn, - Lars, fikk da skjøte på gården av sine søsken, - arvingene. Kjøpesummen var kr 920 og oppgjøret foregikk ved at han overtok gjeld på kr. 800 og betalte kr. 120 i rede penger Skjøtet er datert 10. november 1884 og undertegnet av «*John Iversen Lunkemoen, Ingeborganna Nilsdatter Leren, Petter Nilsen Sorte, Sivert Nilsen Moxnes, Petter Thomassen Eidumshagen og Lornts Larsen Kvittum*». Ingeborganna, Petter og Sivert var hans søsken, mens de øvrige var hans svogere.

I 1872 giftet Lars seg med Karoline Olsdatter Prestmo, - datter av Ole Markusen Prestmo på "Ol'Markusårommet", Værnesplass H. Nils og Karoline ble boende på gården med tanke på at de skulle overta, da eldstebroren Sivert allerede hadde sagt fra seg odelen og satset på en karriere i jernbanen.

Lars var smed og steinbryter ved siden av at han drev gården. Han var også i mange år arbeidsformann i steinbruddene hos Olivarius Richter. Olivarius Richter leide rett til å bryte skifer i Øver-Eidum, og drev brudd både inni «Martjin'» og ved Monabekken, ned mot Monafalla.

Lars og Karoline fikk 6 barn

- Nils, 1873 – 1874, ble kun 1 år gammel
- Johanna 1875 – 1957, gift med Iver Røddesfall Myran
- Nils 1879 – 1910, ugift
- Anne 1881 – , reiste til USA, gift med Andrew Borstad
- Ole 1887 - 1978, gift med Olive Skeisgjerdet i 1926
- Karl Ludvig 1891 – 1919, gift med Olive Skeisgjerdet i 1917, far til Leif Lillemo

Johanna jobbet også i en periode i sin ungdom hos Richter på Mæle gård. Da Johanna giftet seg med Iver Røddesfall i 1897, bodde de i Åsom helt til de fikk kjøpt og satt opp hus i Myrom. Sønnen Ludvig ble født i 1902 mens de enda bodde her. Det var folksomt i Åsom rundt århundreskiftet. Lars var bas i skiferbruddet ved siden av at han drev gården, og Karoline hadde ansvar for husholdning. Nils arbeidet som tømmermann og snekker, Anne hjalp moren med husarbeidet, og så de to guttene Ole og Karl Ludvig som hjalp til hjemme.

I 1904 dør Karoline, 60 år gammel, og Lars blir enkemann. På dette tidspunktet har også Iver og Johanna

flytta fra Åsom til Myran. Da var det Anne som er blitt 25 år, som måtte overta ansvaret og stellet for faren og sine tre brødre. Nils drev fortsatt som tømmermann ved siden av at han hadde begynt med saga nede ved Sagbekken. Ole arbeidet i skiferbruddet hos Richter sammen med faren, og Karl Ludvig gikk i grovsmedlære hos den usedvanlige flinke smeden Paul Knutsen på Rønning, Gnr. 135 br. 8 i Øfsti.

I 1910 dør Nils av tuberkulose, knapt 30 år gammel. Omkring på denne tida kom Thea Prestmo til Åsom som tjenestepike for å bistå med hus- og fjøsstell. Hun var datter til Johan Josiasen Prestmo. - brorsønn til Karoline Åsom. Thea var da i 13-14års alderen og ble værende i «Åsom» til etter at hun ble godt voksen.

Familien i kveldssola i Åsom ca. 1912.

Fra venstre: Ole, svogeren Iver Myran Ludvig, Karl Ludvig, Lars Lillemo, Ludvig Myran, Johanna, Thea Prestmo og Anna

I 1913 reiser Anne til Amerika. Søskenbarnet Anne Lille-Eidum som hadde emigrert til Amerika i 1900, og blitt gift der med Ole Strand i Hillsboro, North Dakota, var hjemme i Norge på besøk hos sine foreldre inni «Martjin'». Hun var blitt enke i 1907, og hun hadde med sine to små barn, - Ruth og Olum til Norge. Anne Strand ville gjerne ha selskap og hjelp til barnepass, og overtalte «Anne Åsom» til å bli med. Anne og Anne var jevnaldrende og gode venninner fra barndommen. «Anne Åsom» var ikke vond å overtale, og hun ble med Amerika. Et par år senere ble hun gift med Andrew Borstad og bosatt i Devils Lake, Ramsey County, North Dakota. De fikk etter hvert 6 barn.

Nå var det Thea Prestmo som fikk ansvar for å stelle for Lars og de to gjenlevende brødrene på Lillemoås.

I 1917 ble Karl Ludvig som arbeidet som smed ved siden av at han også drev saga ved Sagbekken, gift med Olive Lorentsdatter Skei fra Skeisgjerdet (Gnr. 195 br. 3). De får sønnen Leif. Kun halvannet år senere ble Olive enke med en sønn på knappe året. Ludvig dør av tæring. Olive blir boende på gården, sammen med svigerfaren, svogeren Ole og lille Leif.

Det er fortsatt Lars sem driver gården, men i 1925 overtar sønnen Ole gården. Han betaler kr. 3.200 for denne, og året etter gifter Ole seg med svigerinna Olive, - enka etter sin bror Karl Ludvig.

Lars dør i 1927, 79 år gammel.

*Lars Nilsen Lillemo
1848 - 1927*

Bryllupet til Olive Lorentsdatter og Ole Larsen Lillemo, 14. august 1926
Forlovere var Iver Myran og Bersvend Aasheim

Fremst fra venstre : Ukjent, Ukjent, Solveig Åsheim, Olaug Lillemo, Ingrid Åsheim, Leif Lillemo, Sivert Sorte, Sigrid Sorte, Olaf Sorte

2. rekke: Randi Sorte m/ Asbjørg Lillemo i fanget, Karen Larsdatter Lille-Eidum, Johanna Myran, Lars Lillemo, Ole Larsen Lillemo, Olive Lorentsdatter f. Skjei, Ingeborganna Skei, Lorents Skei, Ludvig Skei med Leif på fanget, Johanna Skei

3. rekke: Bersvend Åsheim, Reiert Ovesen, Petra Lilleeidum, Anna Granås, Helga Skei, Martin Skei, Alfred Åsheim med Torstein i armene, Tordis Åsheim, Oline Fossmo, Gurine Sorte, Magda Eidum, Mette Skaret

4. rekke: Bortinus Lillemo, Iver Myran, Peder Lilleeidum, Bortinus Eidum, Erling Sorte, Ludvig Myran, Sivert Åsheim, Martin Fossmo, Gunnar Sorte, Sigrun Halvorsen

Sammen med de andre brukerne i Åsgrenda, - Anders Fjellestad, Bjarne Åsheim og Martin Fosmo dannet Ole Lillemo, Aasan treskelag. De eide 1/4 del hver, og eiendelene besto av en 16 HK bensinmotor av merket «Sandbekken», samt en pigmaskin med halmrister og en 10 tommer hakkelsmaskin. I 1933 var den antatte verdien i andelslaget kr. 1.000.

Under krigen, - natta til den 22 juni 1944, da mellom 30 - 40 lånkbygger ble arrestert av tyskerne, ble også Ole og Leif tatt. De ble satt på et lasteplanet og først kjørt til Nigada, der Olaf og Gunnar Sorte ble plukket opp, for så å bli kjørt til Værnes for videre forhør. Pågripelsen av Olaf var dramatisk. Han fikk slik rundjuling at gebisset revnet og blodet fosset ut av både munn og nese. Både Ole Lillemo og Gunnar Sorte ble sendt heim dagen etter, men Leif og Olaf derimot, gjennomgikk videre tøffe forhør. Olaf ble sent til videre til Volla, mens Leif ble sendt til Falstad. Der satt Leif til 11. august før han ble sendt videre til Grini, og ble værende der til krigen var slutt. Brødrene Martin, Ivar, Oskar, Sverre og Johan Granås som senere skulle bli hans svogere ble også arrestert den samme natta og satt sammen med Leif på Falstad og Grini.

Ole Lillemo dør i 1971, 84 år gammel og Olive dør i 1978, 83 år gammel. Olive og Ole fikk ingen barn.

Leif Lillemo overtok gården i 1952. Samme år satte han opp nytt våningshus og giftet seg med Ingeborg Granås fra Vestre Granås, Gnr. 186 Br. 2.

Ingeborg og Leif Lillemo

Leif arbeidet flere år som lastebilsjåfør og var i en periode vedlikeholdsarbeider hos Lånke kommune før han startet eget landbruksverksted på Reppa som han drev sammen med Arthur Sørmo og senere Harald Wesche. Her drev han i over 30 år. Leif ble 81 år gammel. Han var født nyttårsaften 1917 og døde juleaften i 1998.